

Naxa kuvi chintieé tá'án-ún xí'in nā yuví tá kini ká'ān nā vā'a

Vichin va, [íyo kua'á nā yuví nā ká'ān kini xí'in nā AAPI](#) tá xíkun kue'e COVID-19, rā ikán ká'nu kúú-ñā ná kuntāā vā'a ini-yó naxa kuvi chintieé tá'án-ntu xí'in nā yuví tá kini ká'ān nā vā'a. Ñākán, nā [Asian Americans Advancing Justice](#) xí'in nā [Hollaback!](#) sánā'a-nā xí'in nā yuví naxa kuvi kuntichi-nā xā'á iinka-nā tá yóó abril xí'in yóó mayo. Átu kûñi-ún kutu'va-ún-ñā, ná ka'vi-ún tutu internet yó'o: [Sákua'a-yó nuú internet ná kutu'va-yó naxa kuvi kuntichi-yó xā'á iinka nā yuví.](#)

Saá tu nā ve'e Hollaback! tiāa-nā iin tutu [xā'á naxa kuvi kuntichi-yó xā'á iinka nā yuví](#), ra xí'in tutu yó'o sánā'a-nā ñā "5 Ds of Bystander Intervention."

Ná ya'a-ún tiañu nā vā'a xí'in iinka nā yuví. Saá küvi ká'ān-nā kini xí'in iinka nā yuví. Ká'ān-ún xí'in-nā ra ká'ān-ún xā'á-nā. Vā'a ka ká'ān-ún xí'in nā yuví xā'á iinka ñā'a. Yó'o íyo tu'un ntíchi:

- Ná kachi-ún köxini-ún ntāa nuú íyo iin ichí saá kuvi ntakatú'un-ún xí'in nā yuví ná sánā'a-nā xí'in-ún nuú íyo-ñā. Ikán mií nā ká'ān kini küvi ká'ān ka-nā. Ná kuyachin-ún nuú nā yuví ra ká'ān-ún xí'in-nā tá tu'un xā xini tá'án-ntó. [Ná ká'ān-ún xí'in-nā xā'á iinka tu'un](#) ra saá küni sō'o nā yuví tu'un kini ñā ká'ān nā kini.
- Ná ya'a-ún tiañu nā kini xí'in iinka nā yuví. [Köxiniñú'u-ún ká'ān-ún](#), ra kuvi koo tiañu-nā ñākán küvi ká'ān ka nā kini.
- Ná kuñtiā lo'o rá xí'i-ún, ná ntakava lo'o xū'un kaa, á kixaá-ún ká'ān-ún ná laxán kúú yu'ú-ún.

Ná kuntāā vā'a ini-ún naxa ntó'o ñā ntó'o. Átu kuvi ká'ān-ún xí'in nā yuví ra ikán nā ká'ān kini kana-nā. Tá kuntāā ini-nā köxini sō'o nā yuví tu'un kini-nā, ku'yn-nā.

Kuvi ntukú-ún ñā maní xí'in iinka nā yuví, ná chintieé tá'ān-nā xí'in-ún á taxi-nā ñā'a nta'á-ún. Yó'o íyo tu'un ntíchi:

- Ná ntukú-ún iin nā sáchiñu tienda á nā káva camión á nā sáchiñu ve'e ra ntukú-ún ñā maní xí'in-nā ná tavá-nā nā ká'ān kini.
- Átu xíka-ún iin ve'e nuú sákua'a nā yuví, ikán ntukú-ún ká'ān-ún xí'in iin nā mástro á iinka nā sáchiñu ve'e ikán ná tavá-nā nā ká'ān kini.
- Ná kachi-ún xí'in nā xini tá'án-ún ná ká'ān-nā xí'in iinka nā yuví, ná küvi kuni sō'o ka nā yuví tu'un kini. Tá ká'ān-nā, kuvi ntukú-ún iin nā sáchiñu ve'e ikán ná tavá-nā nā ká'ān kini.
- Átu íyo iinka nā yuví íntichi-nā yachin yó'o ra kuvi ntukú-ún ñā maní ná chintieé tá'ān-nā xí'in nā yuví. Mií uvi-ntó kuvi chintieé tá'ān-ntó.
- Átu kuvi ká'ān-ún 311 á 911 ná ntukú-ún kixaa nā póli. Xina ná ntakatú'un-ún xí'in iinka nā yuví á kûñi-nā kixaa nā póli. Íyo nā yuví tá tu'un nā tuún xí'in nā ntá'vi xí'in nā koo tutu vā'a nā kökûñi-

nə kə'ən-nə xí'in nə póli chi xá'ní nə póli kuə'á nə yuví. Ñakán, átu və'a ka kə'ən-ún xí'in-nə póli chi kuvi kani-nə nə yuví á kuvi tavá-nə nə kōo tutu və'a. Ná ntakani-ún á və'a ka kə'ən-ún xí'in-nə á və'a ka kə'ən-ún xí'in-nə.

Kuvi chintieé tá'án-ún xí'in nə yuví á kə'ən-nə kini xí'in-nə. Kuvi **SÁKUIISO**-ún-ñə, ra xina ná ka'vi-ún tutu yó'o ra ntakani ini-ún xə'á tų'un ntíchi yó'o. Saá tu kuvi ka'vi-ún [tutu yó'o xí'in tu'un ntíchi](#) ñə tiəə nə ve'e WITNESS.

Xina, ná kuto'ni-ún nəxa ntó'o nə yuví. Á chintieé tá'án iin nə yuví xí'in nə ntó'o tų'un kini? Átu kōo-nə, ra ikán, ná chintieé tá'án-ún xí'in nə. Átu xə chintieé tá'án iin nə yuví xí'in-nə, ra ikán kuvi sákuiso-ún-ñə átu kōjyo-ñə. NÁ NTAKATÚ'UN-ÚN xí'in nə ntó'o tų'un kini, ná kuntəə ini-ún á kûni-nə chinta'á-ún ñə'a sákuiso-ún nųú-nə á nųú iinka nə yuví. VĀ'A KÚÚ-ÑĀ sántaa-ún-ñə nųú internet átu kōnítaxi-nə ntiäyu xə'á-ñə. Ná kuntəə ini-ún ñə átu kōkûni nə yuví ná kuni iinka nə yuví nəxa ntó'o-nə rə ikán kuvi sánto'o-ún-nə á sántaa-ún ñə'a sákuiso-ún nųú internet. Átu kûni-nə ntukú-nə kuəchi xə'á ñə ntó'o-nə, átu küvi ntukú-nə-ñə á íyo nə'na á película xə'á-ñə nųú internet. Saá tu kuvi ntukú nə póli kə'ən-nə xí'in-nə ra átu kōkûni-nə kə'ən-nə xí'in-nə. Ná kuntəə ini-ún, kini kúú ñə'a ntó'o-nə, ra və'a kúú-ñə á sántaa-yó nə'na á película xə'á-ñə nųú internet chi íyo nə kini nə kuvi kə'ən kini á sáta'ən-nə-nə.

Átu kûni-ún **KA'AN NTAA** xə'á nə kə'ən kini ra kachi-ún ñə və'a kúú-nə. Átu íyo kúú-ñə: mií-nə kə'ən kini kuvi ntukú-nə kə'ən kini xə'á-ún ra átu kûni-nə kani-nə yó'o. Xina, ná kuto'ni-ún ná kuntəə və'a ini-ún nəxa ntó'o-ñə: Á íyo kúú-ñə xə'á-ún á xə'á iinka nə yuví? Nəxa kûni iinka nə yuví? Á kûni-nə kə'ən ntəə iin nə yuví? Átu və'a ka kə'ən-ún ra átu və'a ka kə'ən-ún, ná ntakani ini-ún.

Átu və'a ka kə'ən-ún, yó'o íyo tų'un kuvi kachi-ún:

- “Və'a kúú tų'un kə'ən-ún.”
- “Ná kuə'ən-ún.”
- “Kini kúú tų'un ikán ra və'a kə'ən-yó saá.”

Ná kuntəə ini-ún ñə kōkûni-ún ntatú'un-ún xí'in-nə. Kōkûni-ún ntatú'un-ún xí'in-nə, chi átu ntukue'e-nə xí'in-ún. Və'a ka kə'ən-ún xí'in nə yuví nə ntó'o, ná kuntəə ini-nə kûni-ún chintieé tá'án-ún xí'in-nə.

Íyo kúú-ñə, ñakán ná koto-ún á kûni-ún kə'ən-ún xí'in nə kə'ən kini.

Átu küvi taxín nə kə'ən kini, kuvi chintieé tá'án xí'in nə yuví. Tá ntí'i-ñə, ná kə'ən-ún xí'in nə ntó'o. Kuvi kuyachin-ún nųú-nə ná kuntəə ini-nə kûni-ún chintieé tá'án-ún xí'in-nə. Kuvi **KUNTATÚ-ÚN** ra ikán kuvi kə'ən-ún xí'in-nə:

- Ntakatú'un-ún xí'in-nə á və'a íyo-nə ra kachi-ún kúntá'vi ini-ún xíini-ún nəxa ntó'o-nə.
- Ntakatú'un-ún xí'in-nə á kuvi chintieé tá'án-ún xí'in-nə.
- Átu íyǔ'u-nə, kuvi kų'un-ún xí'in-nə nųú kų'un-nə ra átu kûni-nə kintəo-ún iin tóo lo'o xí'in-nə.
- Átu kûni-nə ntukú-nə kuəchi xə'á ñə'a ntó'o-nə, ná chintieé tá'án-ún xí'in-nə.
- Á sákuiso-ún nəxa ntó'o-ñə, ntakatú'un-ún xí'in-nə á kûni-nə chinta'á-ún-ñə nųú-nə.

* **Ná koto-ún:** Ná kuntiaa-ún mí-ún chí kókûnj-ntɔ ntó'o-ún tɔntó'ó tá ntukú-ún chintieé tá'an-ún xí'in iinka nà yuví. Ná koto-ún ná kntəə ini-ún á ɔyo kúú-ñə.